

The Polish Society of Family Medicine
The Association of Friends of Family Medicine & Family Doctors

PL ISSN 1734-3402

Family Medicine & Primary Care Review

Quarterly

2008

January–March

Vol. 10, No. 1

WYDAWNICTWO
Continuo

Indexed in:
EMBASE/Excerpta Medica
Index Copernicus 5.66 pts

Komitet Naukowy

Prof. dr med. Dieter Adam (Monachium, Niemcy),
Prof. dr med. Jiří Beneš (Praga, Czechy),
Dr n. med. Luc van Berkestijn (Utrecht, Holandia),
Dr hab. Jerzy Błaszczuk (Wrocław),
Dr n. med. Stephan Böse-O'Reilly (Monachium, Niemcy),
Dr Nilzete Liberato Bresolin (Florianopolis, Brazylia),
Dr Walbia Salete Bittencourt Correa (Florianopolis, Brazylia),
Prof. dr hab. Jerzy Czernik (Wrocław),
Prof. dr med. George Freeman (Londyn, Wielka Brytania),
Prof. dr med. Suleyman Görpelioğlu (Izmit, Turcja),
Prof. dr med. Hans-Joachim Hannich (Greifswald, Niemcy),
Prof. dr hab. Antonina Harłodzińska-Szmyrka (Wrocław),
Prof. dr hab. Wanda Horst-Sikorska (Poznań),
Prof. dr med. Steinar Hunskaar (Bergen, Norwegia),
Prof. dr hab. Andrzej Kiejna (Wrocław),
Prof. dr hab. Jerzy Kołodziej (Wrocław),
Prof. dr hab. Tadeusz Koziół (Szczecin),
Prof. dr hab. Piotr Kuna (Łódź),
Dr n. med. Krzysztof Kuszewski (Warszawa),
Prof. dr hab. med. Andrzej Kübler (Wrocław),
Prof. dr med. Radoslav Kveder (Ljubljana, Słowenia),
Prof. dr hab. Maciej Latański (Lublin),
Prof. dr hab. Witold Lukas (Katowice),
Prof. dr hab. Jerzy Łopatyński (Lublin),
Prof. dr hab. Andrzej Mackiewicz (Poznań),
Prof. dr med. Bengt Mattsson (Göteborg, Szwecja),
Prof. dr hab. Zuzanna Morawska (Wrocław),
Prof. dr med. John Noble (Boston, USA),
Prof. dr med. Marc Nyssen (Bruksela, Belgia),
Dr n. med. Patricia Owens (Liverpool, Wielka Brytania),
Prof. dr hab. Leszek Paradowski (Wrocław),
Sir Prof. Denis Pereira-Gray (Londyn, Wielka Brytania),
Prof. dr hab. Tadeusz Plusa (Warszawa),
Prof. dr hab. Andrzej Radzikowski (Warszawa),
Prof. dr hab. Andrzej Rajewski (Poznań),
Dr n. med. Lindsay Roberts (Balgowlah Heights, Australia),
Prof. dr hab. Zbigniew Rudkowski (Wrocław),
Prof. dr hab. Bolesław Rutkowski (Gdańsk),
Dr n. med. Hogne Sandvik (Bergen, Norwegia),
Prof. dr hab. Janusz Siebert (Gdańsk),
Dr n. med. Jaime Correia de Sousa (Matosinhos, Portugalia),
Prof. dr hab. Andrzej Steciwko (Wrocław),
Dr n. med. Loreta Strumylaite (Kaunas, Litwa),
Prof. dr hab. Andrzej Szczeklik (Kraków),
Prof. dr hab. Zenon Szewczyk (Wrocław),
Dr n. med. Andrzej Szpakow (Grodno, Białoruś),
Prof. dr hab. Piotr Szyber (Wrocław),
Prof. dr hab. Barbara Świątek (Wrocław),
Prof. dr med. Vytautas Usonis (Wilno, Litwa),
Prof. dr med. Irma Virjo (Tampere, Finlandia),
Prof. dr hab. Kazimierz Wardyn (Warszawa),
Dr n. med. Muharem Zildzic (Tuzla, Bośnia Hercegowina),
Prof. dr hab. Zygmunt Zdrojewicz (Wrocław),
Prof. dr hab. Irena Zimmermann-Górska (Poznań)

Komitet Redakcyjny

Redaktor Naczelny: prof. dr hab. med. Andrzej Steciwko
Zastępcy Redaktora Naczelnego: dr n. med. Andrzej Staniszewski,
dr n. med. Iwona Pirogowicz
Sekretarz Redakcji: dr n. med. Donata Kurpas
Członkowie Redakcji: dr n. med. Jarosław Drobnik, dr n. med. Bartosz J. Sapilak,
dr n. med. Agnieszka Mastalerz-Migas, dr n. med. Katarzyna Życińska

Adres Redakcji

Katedra i Zakład Medycyny Rodzinnej, Akademia Medyczna we Wrocławiu,
ul. Syrokomli 1, 51-141 Wrocław, tel. (071) 325-51-26, tel./fax (071) 325-43-41
e-mail: pmr@pmr.am.wroc.pl www.familymedreview.org
Osoba kontaktowa: dr n. med. Donata Kurpas
tel. (071) 326-68-75, e-mail: pmr@pmr.am.wroc.pl

Kwartalnik jest współfinansowany przez PTMR i SPMRiLR

Wydawca

WYDAWNICTWO
Continuo

Biuro i prenumerata: ul. Lelewela 4, pok. 325, 53-505 Wrocław
tel./fax (071) 791-20-30, 0 601 77-47-33
e-mail: biuro@continuo.wroclaw.pl www.continuo.wroclaw.pl
Osoba kontaktowa: Jan Kuźma – Redaktor Wydawnictwa
tel. (071) 791-20-30, e-mail: wydawnictwo@continuo.wroclaw.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone. Żaden fragment tego wydania, ani w całości, ani w części, nie może być powielany lub zapisywany w formie odtwarzalnej bez uzyskania wcześniejszej pisemnej zgody Wydawcy.
Wydawca nie odpowiada za treść zamieszczanych reklam i ogłoszeń

Projekt graficzny: Maciej Szłapka
Przygotowanie do druku: Pracownia Składu Komputerowego TYPO-GRAF
Druk: Wrocławska Drukarnia Naukowa PAN im. S. Kulczyńskiego Sp. z o.o.
Nakład: 1000 egz.

Spis treści

- 7 Słowo wstępne – Andrzej Steciwko

PRACE ORYGINALNE

- 11 Irena Choroszy-Król, Kamila Furmańczyk, Magdalena Frej-Mądrzak, Dorota Teryks-Wołyniec, Agnieszka Jama-Kmiecik, Iwona Kaufeld-Budrewicz • Wykrywanie antygenów *Chlamydia pneumoniae*, przeciwciał klasy IgG oraz genu ompA u dzieci z przerostem migdałka gardłowego
- 17 Grażyna Durska, Anna Sałacka, Tadeusz Kozielec • Wstępna ocena częstości występowania chorób atopowych wśród studentów Wydziału Stomatologii Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie
- 23 Wojciech Guzikowski, Krystian Powolny • Czy poród rodzinny ma wpływ na obniżenie stopnia natężenia bólu porodowego?
- 27 Jarosława Jaworska-Wieczorek • Stan układu krążenia u długo żyjących chorych na schyłkową niewydolność nerek leczonych w programie hemodializ
- 33 Wioletta Mędrzycka-Dąbrowska, Anna Małecka-Dubiela • Problemy pielęgnacyjne u pacjentów chorych na białaczkę
- 37 J.R. Thyrian, D. Tagmat, J. Wolff, U. John • Szkolny program zapobiegania paleniu tytoniu wśród młodzieży wykorzystujący Internet: do kogo docieramy i co o tym sądzą odbiorcy? (w jęz. ang.)

PRACE POGŁĄDOWE

- 45 Jarosława Jaworska-Wieczorek • Chorobowość sercowo-naczyniowa u chorych na schyłkową niewydolność nerek leczonych dializami. Patogeneza, diagnostyka i leczenie
- 50 Krzysztof Kanecki, Piotr Tyszko • Definiowanie jakości w opiece zdrowotnej
- 55 Barbara Nieradko-Iwanicka • Kolchicina w leczeniu ostrego napadu dny moczanowej – czy jest rzeczywiście potrzebna?
- 59 Jacek Polański, Beata Jankowska, Tadeusz Sebzda • Zespół antyfosfolipidowy
- 65 Andrzej Puźniak, Agnieszka Witczak, Jerzy Łopatyński • Wielomocz – przyczyny, postępowanie diagnostyczne, leczenie
- 71 Anna Samborska-Sablik, Wojciech Gaszyński, Zbigniew Sablik, Tomasz Gaszyński: Reakcje anafilaktyczne spowodowane jadem owadów
- 79 Antoni Stadnicki, Dorota Frysz-Naglak • Przewlekłe zapalenie trzustki: diagnostyka i leczenie
- 87 Jerzy Świerkot, Katarzyna Marczyńska-Gruszecka, Krzysztof Borysewicz, Helena Śmiechowicz • Wybrane zespoły bólowe tkanek miękkich okołostawowych
- 94 Rafał Więcko, Jacek Radzik, Jerzy Leszek • Zespoły majaczeniowe w wieku podeszłym
- 98 Ewa Wilczek-Rużyczka, Grażyna Cepuch • Specyfika opieki nad dzieckiem w szpitalu ze współistniejącym ADHD (w jęz. ang.)

PRACE KAZUISTYCZNE

- 103 Elżbieta Poniewierka, Wiktor Bednarz, Katarzyna Neubauer, Radosław Kempieński • Kamień kałowy imitujący guz zapalny w przebiegu choroby Leśniowskiego-Crohna

KSZTAŁCENIE USTAWICZNE

- 107** Barbara Steinborn • Wybrane zagadnienia z neurologii dziecięcej: padaczka wieku rozwojowego i mózgowie porażenie dziecięce – możliwości diagnostyczne i lecznicze

VARIA

- 118** Rekomendacje Polskiego Towarzystwa Profilaktyki Zakażeń HPV (PTPZ-HPV) dotyczące stosowania profilaktycznych szczepionek przeciw HPV

SPRAWOZDANIA

- 125** Donata Kurpas, Andrzej Staniszewski, Anouk de Smedt, Marc Nyssen • Zakończenie projektu pilotażowego „European MadSkills” (Leonardo da Vinci)

KOMUNIKATY

s. 9, 36, 106, 116

Contents

Preface – Andrzej Steciwko

ORIGINAL PAPERS

- 11 Irena Choroszy-Król, Kamila Furmańczyk, Magdalena Frej-Mądrzak, Dorota Teryks-Wołyńiec, Agnieszka Jama-Kmieciak, Iwona Kaufeld-Budrewicz • Assessment of specific anti-*Chlamydia pneumoniae* IgG antibodies and ompA gene in children with pharyngeal tonsil hypertrophy
- 17 Grażyna Durska, Anna Sałacka, Tadeusz Koziolec • Pre-assessment of the incidence of atopic diseases among Faculty of Dentistry students, Pomeranian Medical University in Szczecin
- 23 Wojciech Guzikowski, Krystian Powolny • Does family birth affect the intensity of labor pain?
- 27 Jarosława Jaworska-Wieczorek • Cardiovascular status in long living patients with end stage renal failure undergoing dialysotherapy
- 33 Wioletta Mędrzycka-Dąbrowska, Anna Małecka-Dubiela • Nursing problems in patients with leukemia
- 37 J.R. Thyrian, D. Tagmat, J. Wolff, U. John • School-based smoking prevention in adolescents via the Internet: who do we reach and what do they think about it?

REVIEWS

- 45 Jarosława Jaworska-Wieczorek • Cardiovascular morbidity among patients with end stage renal disease on maintenance dialysis. Pathogenesis, diagnosis and therapy
- 50 Krzysztof Kanecki, Piotr Tyszko • Definition of quality in health care
- 55 Barbara Nieradko-Iwanicka • Colchicine in treatment of acute gout attacks – is it really necessary?
- 59 Jacek Polański, Beata Jankowska, Tadeusz Sebzda • Antiphospholipid syndrome
- 65 Andrzej Puźniak, Agnieszka Witczak, Jerzy Łopatyński • Polyuria – causes, diagnostics, treatment
- 71 Anna Samborska-Sablik, Wojciech Gaszyński, Zbigniew Sablik, Tomasz Gaszyński: Allergic reactions to insects venom
- 79 Antoni Stadnicki, Dorota Frysz-Naglak • Chronic pancreatitis: diagnosis and treatment
- 87 Jerzy Świerkot, Katarzyna Marczyńska-Gruszecka, Krzysztof Borysewicz, Helena Śmiechowicz • Selected pain syndromes in soft tissue rheumatism
- 94 Rafał Więcko, Jacek Radzik, Jerzy Leszek • Delirium in the elderly
- 98 Ewa Wilczek-Rużyczka, Grażyna Cepuch • The specifics care of hospitalized children with co-existing attention deficit hyperactivity disorder (ADHD)

CASE REPORTS

- 103 Elżbieta Poniewierka, Wiktor Bednarz, Katarzyna Neubauer, Radosław Kempniński • Fecalith mimicking inflammatory tumor in the course of Crohn's disease

CONTINUOUS MEDICAL EDUCATION (CME)

- 107** Barbara Steinborn • Selected problems in pediatric neurology: childhood epilepsy and cerebral palsy – possibilities in the diagnosis and treatment

VARIA

- 118** Polish Association for HPV Prevention recommendations for vaccination against HPV

REPORTS

- 125** Donata Kurpas, Andrzej Staniszewski, Anouk de Smedt, Marc Nyssen • The ending of the pilot project „European MadSkills” (Leonardo da Vinci)

ANNOUNCEMENTS

p. 9, 36, 106, 116

Słowo wstępne

Szanowni Państwo, Koleżanki i Koledzy!

Kolejny zeszyt kwartalnika „Family Medicine & Primary Care Review” otwiera jubileuszowy, dziesiąty rok wydawania tego naukowego periodyku.

Z roku na rok odnotowujemy ciągły wzrost liczby prenumeratorów, zarówno instytucjonalnych, jak i indywidualnych, który niewątpliwie jest wynikiem poziomu merytorycznego i tematyki artykułów, nadsyłanych do Redakcji nie tylko z Polski, ale również

z zagranicy.

Miło mi również poinformować Państwa, że dzięki Autorom, tak z ośrodków akademickich, jak i praktyk prywatnych, rzetelności Recenzentów, Zespołu Redakcyjnego i Wydawnictwa „Continuo”, ocena kwartalnika w Index Copernicus wynosi już 5,66 pkt.

Oddany w Państwa ręce zeszyt 1/2008 zawiera, tradycyjnie już, artykuł z dziedziny CME, umożliwiający sprawdzenie wiedzy i posiadanych umiejętności z zakresu neurologii dziecięcej, a także publikacje dotyczące problematyki pacjentów dializowanych ze współistniejącymi chorobami układu sercowo-naczyniowego, prewencji palenia tytoniu wśród młodzieży szkolnej, zaburzeń psychicznych wieku podeszłego, a także problemów pielęgnacyjnych u pacjentów chorych na białaczkę, czy jakości opieki zdrowotnej. To tylko niektóre z poruszanych w tym zeszycie zagadnień dotyczących codziennej pracy lekarza rodzinnego oraz pracowników naukowo-dydaktycznych prowadzących kształcenie przed- i podyplomowe w zakresie medycyny rodzinnej.

Cennym uzupełnieniem zeszytu są niewątpliwie najnowsze Rekomendacje Polskiego Towarzystwa Profilaktyki Zakażeń HPV dotyczące stosowania profilaktycznych szczepionek przeciw HPV.

W niniejszym zeszycie kontynuujemy także prezentację członków Komitetu Naukowego, a w przyszłości planujemy przybliżenie naszym Czytelnikom sylwetek członków Komitetu Redakcyjnego.

Mam nadzieję, że i ten numer spełni Państwa oczekiwania, a zawarte w nim artykuły przyczynią się do uzupełnienia wiedzy tak niezbędnej w praktyce lekarza rodzinnego.

Równocześnie zapraszam wszystkich Państwa do udziału w III Kongresie Polskiego Towarzystwa Medycyny Rodzinnej, który odbędzie się w dniach 18–21 września 2008 r. we Wrocławiu. Ufam, że spotkanie to stanie się po raz kolejny forum wymiany doświadczeń klinicznych i naukowych.

Redaktor Naczelny
Prof. dr hab. med. Andrzej Steciwko

Proffesor Marc Nyssen

Studied Electrical Engineering at the Free University Brussels, graduating in Electronics in 1975. In 1978, he obtained an Engineering degree in "Computer Science". In 1983, he obtained a PhD. degree in Electrical Engineering, after defending a thesis called: "New Architectures for Optoelectronic Signal Processing". From 1976 to 1977 research assistant in the Electronics Dept. at the V.U.B.

From 1978 to 1983 he was appointed in the Medical Informatics Dept., responsible for the research network and server computing infrastructure of the new medical campus of the Brussels Free University, in Jette. First as a research assistant, from 1983 then as Associate Professor, currently as Professor.

He is co-founder of the "Belgian Unix systems Users Group" associated with the EurOpen European federation of national user groups. The BUUG introduced and ran the EUnet network in Belgium between 1986 and 1994.

As National Secretary he represents Belgium in the International Federation for Medical and Biological Engineering and Computing (IFMBE).

Co-founder and Secretary General of the Belgian National Committee on Biomedical Engineering within the Belgian Royal Academy of Sciences and Fine Arts.

His interests lie in different aspects of the computerized production lines, mainly for the scientist, with emphasis on network communication aspects. Image processing related hardware and software systems were studied and realized under his guidance, as research projects or as thesis for students in Engineering or Bio-Engineering and Medical Research.

Medical Internet applications are a second field of interest and expertise.

Several projects were accomplished regarding the introduction of electronic medical records and the exchange of medical data via the Internet.

His involvement in the "Medical Discussion Forum", an independent group of first line medical workers and the organization of the MEDNET2000 conference on Internet and Medicine in 2000 are activities in this context.

Member of the "Health Telematics Commission" and Be-Health "Vision Group".

He has been teaching courses on "Digital Signal Processing", "Biomedical Data Processing", "The UNIX Operating System", "Computer Science" and "Medical Informatics" to students from both Engineering and Medical faculties and for postgraduate courses in Human Ecology and Biomedical Engineering.

Member of several Phd commissions and promoter of Masters and Phd thesis students.

In the field of teaching, he is the co-promoter of a series of "wireless laptop" projects to foster ICT in education.

President of the Flemish Interuniversity Council's bureau for development cooperation: VLIR-UOS.

Current position: Professor of Medical Informatics
Free University Brussels (VUB)
Laarbeeklaan 103
B-1090 Jette
E-mail: mnyssen@vub.ac.be

Languages: fluent (speaking, writing) Dutch, French, English, understanding German.

Katedra i Zakład Medycyny Rodzinnej AM we Wrocławiu
Stowarzyszenie Przyjaciół Medycyny Rodzinnej i Lekarzy Rodzinnych
Studenckie Koło Naukowe Medycyny Rodzinnej

serdecznie zapraszają do wzięcia udziału w

XVI Ogólnopolskim Zjeździe Studenckich Kół Nefrologicznych oraz Medycyny Rodzinnej z udziałem Lekarzy

Szklarska Poręba, 24–26.04.2008 r.

**Przewodniczący Komitetu Naukowego i Organizacyjnego:
Prof. dr hab. Andrzej Steciwko**

W programie Zjazdu znajdą Państwo liczne wykłady programowe, sesje plenarne oraz sesje plakatowe z zakresu nefrologii i medycyny rodzinnej, a także wystawę firm farmaceutycznych oraz ciekawy program imprez towarzyszących.

Opłata zjazdowa wynosi: uczestnik – 250 zł
osoba towarzysząca – 200 zł

W ramach opłaty zjazdowej zapewniamy Państwu 2 noclegi, pełne wyżywienie, udział w sesjach naukowych, materiały zjazdowe oraz udział w imprezach towarzyszących (grill, bankiet).

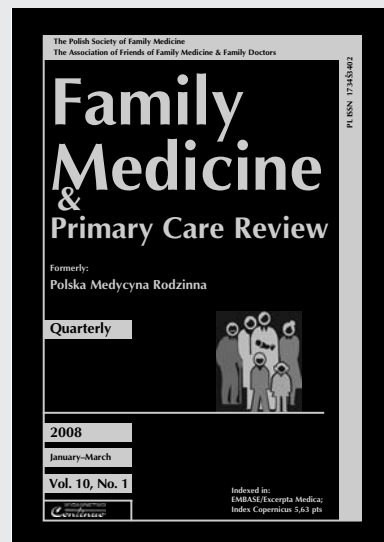
Osoby zainteresowane udziałem w Zjeździe prosimy o nadsyłanie zgłoszeń uczestnictwa oraz streszczeń prac do dnia **15 marca 2008 r.** na adres Organizatora:

Komitet Organizacyjny XVI Ogólnopolskiego Zjazdu SKN
Katedra i Zakład Medycyny Rodzinnej AM
ul. Syrokomli 1, 51–141 Wrocław
tel: (071) 325-51-26, fax: (071) 325-43-41

Kontakt w sprawach organizacyjnych:
Klemens Lubieniecki
tel. 609 684-963
e-mail: szklarska08@o2.pl

Zapraszamy do prenumeraty
kwartalnika

Family & Medicine & Primary Care Review

Członkowie PTMR otrzymują prenumeratę w ramach składki rocznej, która wynosi 60 zł
Nr konta Polskiego Towarzystwa Medycyny Rodzinnej:
BISE BANK S.A. I O/Wrocław 47 1370 1356 0000 9540 3500 0110

Klienci indywidualni, instytucje, firmy mogą zamówić prenumeratę u Wydawcy:

- dokonując przedpłaty: kwotę 60 zł należy przesłać przekazem pocztowym lub przelewem bankowym z adnotacją „prenumerata FM&PCR 2008” na rachunek:
Wydawnictwo Continuo
PKO BP SA IV O/Wrocław 23 1020 5242 0000 2002 0025 0019
(071) 791-20-30
- telefonicznie: (071) 791-20-30
- faxem: (071) 791-20-30
- e-mailem: biuro@continuo.wroclaw.pl
- na stronie internetowej: www.continuo.wroclaw.pl
- pocztą: Wydawnictwo „Continuo”
ul. Lelewela 4, pok. 325
53-505 Wrocław

Prenumerata będzie realizowana od momentu jej opłacenia.
W cenę prenumeraty wliczone są koszty przesyłki.

Klienci zagraniczni mogą zamówić prenumeratę w CHZ ARS POLONA S.A.
ul. Obrońców 25,
03-933 Warszawa
tel. +48 22 509-86-61, 509-86-63, fax: +48 22 509-86-40
e-mail: arspolona@arspolona.com.pl

Wszelkie informacje i zapytania prosimy kierować na adres biura Wydawnictwa:

WYDAWNICTWO
Continuo

ul. Lelewela 4, pok. 325
53-505 Wrocław
tel./fax (071) 791-20-30
e-mail: biuro@continuo.wroclaw.pl

Za prenumeratę przysługuje 5 punktów edukacyjnych